

Pia Kauma kok

Kirjallinen kysymys vieraskielisten oppilaiden valikoitumisesta S2-opetukseen sekä S2-opetuksen rahoituksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Alle 20-vuotiaiden Suomessa asuvien vieraskielisten määrä on kaksinkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Erityisesti pääkaupunkiseudulla muutos ja sen tuomat haasteet kieltenopetuksessa näkyvät jo selkeästi. Espoon vuoden 2025 väestönkasvusta jopa lähes 85 prosenttia oli vieraskielisiä, ja osuus kasvaa eritoten lasten ja työikäisten ryhmissä. Helsingissä vastaava luku oli 97 prosenttia vuonna 2023. Vantaalla väestö kasvaa jo täysin vieraskielisten voimin.

Vieraskielisten määrän kasvu tarkoittaa, että suomen kielen opetusta on vahvistettava. Kielelliset haasteet näkyvät jo varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatukseen osallistumisaste on vieraskielisillä selvästi matalampi kuin niillä, jotka puhuvat äidinkielenään suomea tai ruotsia. Erot ovat suurimmat pienimmissä ikäluokissa. Koko maassa varhaiskasvatukseen osallistuu noin 80 prosenttia kaikista kaksivuotiaista, mutta vieraskielisistä vain vajaat 70 prosenttia. Tilastot eivät myöskään kerro koko totuutta. Varhaiskasvatuksessa on tunnistettu ilmiö, jossa lapsi tuodaan vain ruokailun ja leppäämisen ajaksi paikalle, jolloin pedagoginen toiminta ja kielellinen hyöty jäävät vähäisiksi. Kun vieraskieliset lapset eivät osallistu täysipainoisesti varhaiskasvatukseen, heikkenee myös heidän mahdollisuutensa oppia ja käyttää suomen kieltä.

Suomen kielen oppimisen tukea tulisi vahvistaa jo varhaiskasvatusiässä, jotta kielitaitovajetta ei pääsisi syntymään ja kasautumaan. Näin ennaltaehkäistäisiin myös väestöryhmien eriytymistä jo varhaisessa vaiheessa ja parannettaisiin integraatiota.

Myös erot oppimistuloksissa vieraskielisten sekä suomen- ja ruotsinkielisten oppilaiden välillä ovat kasvaneet huolestuttavan nopeasti. Vuonna 2025 Espoossa suomea äidinkielenään puhuvista seitsemäsluokkalaisista noin 80 prosenttia luki keskitasoisesti tai sitä sujuvammin (DigiLukiseula), kun maassamme syntyneillä vieraskielisillä osuus jäi selvästi alle 50 prosenttiin ja Suomeen muuttaneilla 15 prosenttiin. Erot ovat hälyttävät.

Valtaosa Suomessa syntyneistä vieraskielisistä oppilaista opiskelee S2-oppimäärän mukaisesti suomen kieltä. Käytännössä oppimäärän valinta on huoltajien päätettävissä, eikä valinta perustu pedagogiseen arvioon. Siirtyminen kattavampaan S1-opetukseen ei ole myöskään riittävän joustavaa. Moni lapsi ja nuori haluaa opiskella S2-oppimäärässä myös sen matalamman vaatimustason vuoksi, vaikka osaaminen riittäisi S1-oppimäärän mukaisiin sisältöihin. Matalampi vaatimustaso tarkoittaa monen mielessä helpommin saatavia hyviä arvosanoja. Ennen

Kirjallinen kysymys KK 251/2026 vp

pitkää puutteet näiden oppilaiden osaamisessa kuitenkin tulevat näkyviin, eikä kielitaito aina anna riittäviä valmiuksia esimerkiksi korkeakouluopintoja varten. S2-opetukseen jääminen liian pitkäksi aikaa voi näin muodostua vieraskieliselle oppilaalle kannustinloukuksi jatko-opintojen kannalta.

S2-oppimäärän mukainen rahoitusmalli saattaa aiheuttaa kannustinongelman oppilaiden lisäksi myös kouluille, koska nykyinen S2-opetuksen (suomi tai ruotsi toisena kielenä) rahoitusmalli perustuu pääosin S2-oppilaiden määrään. Silloin kouluille saattaa muodostua kannustin pitää oppilaat S2-oppimäärän piirissä pidempään kuin pedagogisesti olisi tarpeen. Rahoituksessa kannattaisi tulevaisuudessa nykytilannetta vahvemmin huomioida, miten paljon vieraskielisten oppilaiden kielitaito on kehittynyt opetukseen osallistumisen aikana.

Kielen oppimisen ongelmat heijastuvat suoraan lapsen ja nuoren tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Lähes kaikkien eduskuntapuolueiden jakama tavoite saada vähintään 50 prosenttia ikäluokasta suorittamaan korkeakoulututkinto lipuu kauemmaksi, jos yhä suurempi osa nuorista jää koulutusmahdollisuuksien ulkopuolelle jo puutteellisen kielitaidon vuoksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo varmistaa, että vieraskielisten valikoituminen S1- ja S2-opetukseen perustuu ensisijaisesti pedagogiseen arvioon oppilaan kielitaidosta ja

mten hallitus uudistaa S2-opetuksen rahoitusmallia, jotta se palkitsisi vieraskielisten oppilaiden kielitaidon edistymisestä ja tarjoaisi heille tällä tavoin mahdollisimman hyvät kielelliset valmiudet esimerkiksi jatko-opintoja ja työelämää varten?

Helsingissä 4.6.2026

Pia Kauma kok